

**“L’ ASSEGURANÇA DE RESPONSABILITAT PENAL I PATRIMONIAL:
COBERTURA, NECESSITATS I EXIGÈNCIES. DIVERSOS ASPECTES
RELACIONATS AMB L’ ASSEGURANÇA”**

EXPOSICIÓ D' ASPECTES RELACIONATS AMB LA COBERTURA, NECESSITATS I EXIGÈNCIES DE L'ASSEGURANÇA DE RESPONSABILITAT CIVIL, PENAL I PATRIMONIAL, TRACTATS DES DE LA POSICIÓ DE L' ADMINISTRACIÓ PRENEDORA DE L' ASSEGURANÇA I ASSEGURADA.

Apunts concrets sobre aspectes concrets que cal tenir en compte i prendre en consideració:

- ✓ A l' hora de contractar la pòlissa. enumeració no exhaustiva sinó provocativa.
- ✓ En l'actual tractament de les assegurances de RC fetes per l' Administració

A.- A L' HORA DE CONTRACTAR:

I. La **documentació corresponent a les Condicions Particulars i Especials**, precedides dels qüestionaris previs que sotmeti l' Assegurador, per tal de concretar de forma precisa, ajustada i particularitzada el risc assegurat.

- ☛ Qüestionaris previs, dades facilitades, documentació addicional o complementaria, conformen el precontracte i finalment integren el propi contracte d' assegurança. Esdevé informació vinculant i d' interès, cas de dubte, dificultat o discrepància a l' hora d' interpretar i mes encara aplicar les pròpies clàusules de la pòlissa.

- Front l'estandardització de les Condicions Generals de les pòlisses –règim d'adhesió imposat per les grans reasseguradores..-, resulten determinants les estipulacions de les Condicions particulars (per concretar el risc) i les especials (per particularitzar-lo).
- Especial atenció a la formalització (signatura) de la pòlissa: condició de llei (art.3 LCS) per la seva efectiva aplicació; acceptació explícita de les exclusions, condicions limitatives i límits de cobertura.

II. La **definició i condició d'assegurat**. Transcripció amplia, completa i –si és possible- exhaustiva, de tot l'ens administratiu, organismes integrants, membres dels mateixos, empleats o assimilats, d'altres persones...

- Objectiu: correcta identificació als efectes de l'aplicabilitat de l'assegurança
- La condició d'assegurat a través de les diferents garanties/cobertures de la pòlissa
- La condició d'assegurat amb motiu de la coparticipació de l'Administració amb d'altres organismes
- La condició d'assegurat en funció de l'activitat o fet que pot determinar el sinistre
- Actuacions de persones (assalariades o no) per compte i ordre de l'Administració

The logo for RACC (Région Autonome de Catalogne) is displayed in a yellow square with the letters 'RACC' in bold black font.

- Assegurament de l'Administració en la seva qualitat de propietària, arrendatària o explotadora de terrenys i immobles, en tant es destinin als fins administratius que li son propis
- Per la prestació de serveis públics en vies i espais públics i per l'explotació d'aquests serveis administratius
- En condició de propietari d'obres, promotor o constructor de les mateixes dins l'àmbit de les seves competències administratives
- Per l'organització d'actes culturals, recreatius, socials i festius, incloent-hi Comissions de Festes delegades

Especial atenció a les correlatives exclusions de cobertura a nivell de Condicions Generals i Particulars, que, cas d'esser precís, caldrà derogar expressament.

III. **Les responsabilitats garantides**: patrimonial i civil derivades o imputables a la seva activitat o titularitat, amb una enumeració amplia d'activitats susceptibles d'ocasionar-la, i a mes a mes:

- Responsabilitat civil professional: per funcions d'autoritat, empleats i tècnics de l'Administració en l'exercici de les funcions que els hi son pròpies

- Responsabilitat civil per contaminació accidental d'aigües, terra o aire per causa accidental imputable a l'Administració.
- Responsabilitat civil subsidiària: en casos de danys causats per empreses subcontractades, sempre que es generin en el decurs de treballs encarregats per l'Administració assegurada, que la seva causa no estigui exclosa, que s'estableixi judicialment així com d'insolvència de l'autor directe del dany i no existeixi cap assegurança de RC que l'empari.
- Responsabilitat civil patronal, front depenents i assalariats, siguin funcionaris o no.

IV. La **data del sinistre**. Concreció de que, a efectes de cobertura, s'entendrà com a tal sempre la d'ocurrència del fet generador de la primera manifestació del dany o perjudici objecte de reclamació:

- Atenció amb les clàusules "claim-made" limitatives
- Cura amb les limitacions de cobertura en cas de successió de pòlisses que poden perjudicar la solució de continuïtat en la protecció de l'assegurança

V. El **concepte mateix del dany**, quan a objecte del contracte d'assegurança, per tal de que inclogui i assegurui:

- Danys corporals (lesions, malalties, danys psíquics, mort)
- Danys materials (a coses i/o substàncies, així com lesions a animals)
- Els perjudicis que siguin conseqüència d'un dany material i/o corporal previ cobert per la pòlissa
- Els danys patrimonials purs, quan a perjudicis reclamables però no derivats d'un dany material i/o corporal previ cobert.

VI. Els **límits indemnitzatoris assegurats per l'Entitat asseguradora**: a establir com raonablement suficient i a valorar en funció de les diferents combinacions amb que es declinen en el contracte. Així:

- El màxim d'indemnització per sinistre, cobert per la pòlissa i considerat unitàriament, amb independència del número de cobertures, garanties o perjudicats.
- Els sublímits pactats en Condicions Particulars i que estableixen el límit indemnitzatori del Assegurador per cadascuna de les cobertures garantides. S'estableixen sublímits per

víctima, consistents en la quantitat màxima indemnitzable per pòlissa per cada persona afectada per lesions, malaltia o inclús mort. Dins d' aquell límit general de sinistre.

- Els límits per anualitat, com quantitat a càrrec del Assegurador per/en cada període (entre data d' efecte de la pòlissa i venciment, normalment 1 any, fixat en les condicions particulars o últim rebut) d' assegurança, amb independència de si es consumida en un o varis sinistres.

VII. Les **franquícies**, quan a quantitats a assumir directament per l' Administració assegurada i a deduir de l' indemnització a càrrec del Assegurador. Atenció al procediment específic per calcular-les:

- ✓ Imports mínims i màxims
- ✓ Càlculs percentuals
- ✓ Franquícies generals i fixes en tots els casos
- ✓ Franquícies específiques per garanties
- ✓ Franquícies progressives en funció de reiteració de sinistres

VIII. Les **fiances i la defensa**. Garantir que la prestació de fiances arriba fins als mateixos imports de les prestacions a càrrec de l'assegurador. Especial atenció a:

- La possibilitat de designar advocat per la pròpia defensa (fins a un límit econòmic)
- Les costes judicials (possible proporció entre les que siguin a càrrec de l'assegurador segons pòlissa i l'import total de la responsabilitat de l'assegurat)
- L'assegurador assumirà la direcció jurídica front la reclamació del perjudicat (deure de col·laboració per part de l'Administració assegurada)
- Actuació concordada a l'hora de recórrer o interposar recursos
- Previsió de possibles conflictes d'interessos
- Tractament de la defensa penal un cop resolta la part civil de l'assumpte
- Tractament específic de la constitució de fiances en causes criminals/penals per garantir la llibertat provisional de l'assegurat (atenció als límits i limitacions cas de fer intervenir advocats lliurement designats)
- Defensa penal lligada a fets constitutius de sinistres emparats per la pòlissa de RC.

IX. Les **exclusions**: a revisar i assumir. Les mes estàndards a reconèixer:

- ☛ Per actes intencionats o de mala fe de l'assegurat
- ☛ En aplicació de disposicions administratives
- ☛ Pagament de sancions o multes
- ☛ Fets assegurats per d'altres assegurances obligatòries (automobilística...)
- ☛ Per obligacions assumides mitjançant pacte o contracte
- ☛ Danys ocasionats amb motiu de la retirada o immobilització de vehicles a la via pública

I més genèricament:

- ☛ Per fets de guerra, revoltes, terrorisme o similars
- ☛ Per reaccions o contaminacions nuclears, radioactives o similars
- ☛ Per pertorbació natural de l'estat de l'aire, aigua, sol, subsòl..
- ☛ Reclamacions per asbestosis o perjudicis provinents de l'amiant
- ☛ Danys soferts pels propis participants voluntaris en festes populars (correbous,...)
- ☛ Infidelitat de persones per les que tingui que respondre l'assegurat
- ☛ Danys soferts per les pròpies obres o instal·lacions de l'assegurat sobre les que s'actui
- ☛ Danys per ruptures, filtracions.. o d'altres causats per la xarxa de distribució d'aigües

The logo for RACC (Reial Aseguradora de Circulació) is a yellow square with the letters "RACC" in bold black font.

- ☛ Danys causats per fongs o espores
- ☛ Danys causats per o en relació amb l'ordre públic (forces de l'ordre..)

X. Les limitacions:

- ☛ Aspectes formals lligats a les comunicacions
- ☛ Reserva a favor de la Companyia asseguradora de la capacitat de negociació
- ☛ D' altres d'àmbit territorial

B.- EN L'ACTUAL TRACTAMENT DE LA RC PATRIMONIAL DE L' ADMINISTRACIÓ, LLIGAT A L' AMBIT DE LA SEGURETAT VIARIA.

1. Marc normatiu:

- ✓ Art.106.2 CE (danys conseqüència del funcionament del serveis públics..)
- ✓ Arts.139 i ss LRJAP i PAC (requisits del naixement de la responsabilitat patrimonial de l' Administració publica: lesió, lesió il·legítima o antijurídica, nexa causal i absència de força major)
- ✓ Art.141 Llei 30/92 (càlcul de l' indemnització)
- ✓ Arts.142 i 143 Llei 30/92 (procediment per exigir la responsabilitat patrimonial amb caràcter previ a la via contenciosa)
- ✓ Normativa específica en matèria de seguretat viaria:
 - RD 1812/1994 (Art.48: “..millors condicions de seguretat, fluïdesa i comoditat possibles –carreteres-..)
 - Art.110.4d) del mateix RD: “..instal·lacions de qualsevol naturalesa o realitzar alguna activitat que resultin perilloses, incòmodes o insalubres pels usuaris de les carreteres, sense adoptar mesures per evitar-ho” (=sanció molt greu)

- Recomanacions en matèria de mesures de seguretat, així per exemple: Norma UNE 1317-2 (sobre postes IPN); Ordre Circular 321/95 T i P (sobre sistemes de contenció de vehicles..); Ordre Circular 6/2001 (nou model de barrera metàl·lica amb posta tubular..); les Prescripcions tècniques generals per obres de carreteres i ponts, de l'any 2000; l'Ordre Circular 18/2004 (sobre sistemes de protecció de motociclistes..); l'Ordre Circular 18/bis/2008 (criteris per protegir a motociclistes); l'Ordre Circular 23/2008 (criteris d'aplicació a postes metàl·lics..)

I amb tota aquesta normativa, mes enllà de la de procediment, la capacitat real (financera, d'execució..) d'implementació de totes elles.

2. Característiques bàsiques: En base a la referida legislació –bàsicament CE i LRJ-PAC-:

- Sistema unitari: aplicable a totes les Administracions
- Sistema d'abast general: compren tota mena d'actuacions i omissions
- Sistema universal: protecció de qualsevol perjudicat
- De responsabilitat directa i única: de l'Administració front el perjudicat (sense necessitat d'identificar el causant)

- Responsabilitat de naturalesa objectiva: independent de qualsevol valoració de diligència

3. El caràcter objectiu de la responsabilitat de l' Administració. Que suposa exigir a l'Administració una actuació diligent adequada a la situació de perill que es creí, amb independència de l'acompliment o no de la normativa existent en relació amb el seu caràcter i obligació de garantir la seguretat vial que ostenta.

Elements bàsics: 1.- De l'obligació bàsica s'exclouen els danys deguts a força major. 2.- La utilització i funcionament dels serveis públics, com principal criteri d'imputació objectiva de la responsabilitat de l'Administració i no solament pel seu funcionament anormal.

No serà necessari que l'Administració en la seva actuació hagi incomplert alguna norma per esdevenir responsable sinó quan les seves actuacions no siguin acordes o suficients front la

situació de perill a evitar i, mes encara, si l'agreugen. El que es manté es el requisit d'acreditar la relació causal entre els sistemes o situacions administratius i els danys o perjudicis causats. En aquest punt esdevenen molt importants els informes pericials de reconstrucció d'accidents.

Posició jurisprudencial: moltes sentències encara, malgrat el referit caràcter objectiu de la responsabilitat patrimonial de l' Administració, introdueixen alguna mena de culpa o negligència de l'Administració com a requeriment per tal de fonamentar absolucions o condemnes mes minses. No obstant la tendència mes ultima i futura es a considerar com a negligència de l' Administració aquella creació d' un ris innecessari o de l'augment del mateix arrel de l'actuació (o manca de la mateixa) o situació que li competint. Així per exemple es determinant la STS de 30.4.2008.

4. L' acció directa contra l' asseguradora: Preval el caràcter imperatiu i d'ordre públic que té el regim de l'acció directa del perjudicat front l' Assegurador, com dret propi d'un tercer. La seva viabilitat com acció directa exercitada de manera autònoma planteja pros i contres:

- Contres: L'art.145.1 LRJ-PAC (exigència de responsabilitat directa a l'Administració...). La pretensió d'unificació jurisdiccional en torn a la contenciosa-administrativa.
- Pros: L'acció directa de l'art.76 LCS es una acció autònoma; l'Asseguradora no es subjecte cocausant del dany sinó obligada contractualment; l' Administració té que assumir totes les conseqüències de la contractació d'una assegurança de RC; l'art.9.4 LOPJ -redacció de l'art.1 LO 19/2003- sobre la "bis atractiva" de la jurisdicció civil;

- l'existència d'activitats realitzades per l'Administració pública respecte de les que es obligatori la subscripció d'una assegurança de RC.
- Conclusió: el perjudicat té la facultat d'exercir l'acció directa contra l'Asseguradora de l'Administració Pública, de manera independent o conjunta, front l'Administració a la que es pretengui imputar el dany.
- D'altres que s'en deriven:
 - ✓ Jurisdicció competent per conèixer de l'acció de responsabilitat quan es demandi conjuntament a l'Administració i la seva Asseguradora
 - ✓ Competència de la jurisdicció civil per conèixer de l'acció directa exercitada de manera autònoma
 - ✓ Requisits per apreciar la responsabilitat patrimonial de l'Administració (arts.106.2 CE i 139 i 144 LPC): criteri de les STS: 5.12.1988, 12.2.1991, 21 y 22.3.1991, 2.2.1993 i 27.11.1993:
 - Fet imputable a l'Administració
 - Lesió o perjudici antijuridic efectiu, econòmicament avaluable i individualitzat
 - Relació de causalitat (fet - perjudici)

- Que no concorri de força major o un altre causa d'exclusió de responsabilitat
- Necessàriament una activitat administrativa –acció u omissió- material o jurídica, un resultat danyós no justificat i una relació causa efecte entre aquella i aquesta, que correspon provar-ho a qui reclami, i a l'Administració la carrega referent a la força major com causa d'exoneració.

5. La reclamació prèvia i la seva incardinació dins el procés de tramitació del sinistre de RC:
Dificultats operatives que presenta:

- Obligacions d'ordre procedimental i formal: la seva acceptació per part de l'asseguradora
- Comunicació amb l'Asseguradora pel que fa a la seva acceptació

SENS DUBTE UN LLARG CAMÍ A RECÓRRER I DESENVOLUPAR (CAMINANT...)